

Narod koji nema svoju zemlju ne može se nazvati narodom.
Narod čini zemlja, čedo moje milo.

Narod nije jato ptica ni stado koje se seli s juga na sjever i sa sjevera na jug, pa sleti na zemlju da se nazoblje zrnja ili se zaustavi samo da se napase i napije vode.

Ljudske horde koje se još uvijek tako kreću kroz prostranstva nisu narod. One postaju narod tek onda kada se zaustave i zaposjednu polja i šume, rijeke i jezera, mora i obale.

Srbijom i sad prohode narodi s jednoga kraja svijeta na drugi. Avari i Huni, Pečenezi i Kumani, i s njima čitavi dijelovi drugih naroda protutnjali su ovim zemljama kao strašne bujice. Ali, čedo moje, te bujice nikada nisu postale rijeke. Iza njih su ostajali samo tragovi razaranja.

Rađali su se na jednom kraju svijeta, a umirali na drugom kraju svijeta. Oni nikada sa istog izvora nisu vodu pili. Nikada nisu zanoćili gdje su danjivali. Nikada nisu zimovali gdje su ljetovali.

Od zemlje u koju su zalazili njihovi su bili samo putevi. Polja i šume, rijeke i planine, sela i gradovi pripadali su onima koji su na njima živjeli prije njihovog dolaska i onima koji su preživjeli poslije njihovog odlaska.

Čedo moje, te horde postaju narod kad se na istoj zemlji počnu rađati i umirati i kad na istoj zemlji počnu sijati i saditi pa brati i žnjeti, a ne samo sa tuđe zemlje tuđe plodove otimati.

Zapiši to čedo moje, za pamćenje ovome narodu kojemu su u sudbini i krvi putevi i seobe.

Zapiši, sine moj, zemlja, kao i žena, pripada onome ko u nju sjeme ostavlja, oplodi je i kome rađa. I zapiši, čedo moje ovako: zemlja se ne može, kao žena, oteti i ponijeti sa sobom na put. Ako hoćeš da zemlja ostane tvoja, moraš na njoj biti i ostati.

Narodi koji zađu u neku zemlju da je opljačkaju, popale i razruše nisu njeni gospodari. Mi smo davno ušli u ove zemlje da ih nastanimo, obradimo i zagospodarimo njima.

Čedo moje, stotine godina smo već tu, a još se u nama nije smirio lutalački nagon. Ima nas svuda. Kipi i preliva se ovaj narod i otiče na sve strane kao mlado vino. Još nas ne drži zemlja niti mi znamo držati nju.

Bojim se ponekada, čedo moje, rasućemo se u druge, čvrste i stojeće narode, razlićemo se kao

voda niz planinu u tuđe rijeke i nestati u njima kao da nas nikada nije bilo.

Nikada se ne odvajajte od zemlje i nikada ne odvajajte zemlju.

Okupite sve naše zemlje i okupite se svi u zemlji.

Ne otkidajte se od zemlje i ne otkidajte zemlju ni sebi ni drugome.

Ako narod ima majku, onda mu je majka zemlja na kojoj živi. Ona nas uvijek iznova rađa i hrani. Zemlja je vječna roditeljica naroda.

Čuvajte je i ljubite, čedo moje. Ljubite joj ne samo polja i planine, i rijeke i more njeno, nego svaku njenu stopu i svaku grud. Morate znati, čedo moje milo, da je u toj grudi što može da stane na dlan sva zemlja. Zato uzmite svoju zemlju na dlanove i ne ispuštajte je nikada i ni za šta iz svojih ruku, jer ste sa tom grudom zemlje u ruci narod, a bez te grude, praznih šaka, samo skitnice među narodima.

Reč Stevana Nemanje (Stefana Nemanje - oca Simeona (1166-1196)) izgovorene na samrtničkoj postelji, koje je zapisao njegov najmlađi sin Rastko, Sveti Sava (iz knjige „Zaveštanje Stefana Nemanje“, pisca Mileta Medića)